

รายงานสถานการณ์โรคเรื้อนของเขตสุขภาพที่ 9 ปี พ.ศ. 2561

ที่มา : ฐานข้อมูล UCHA

ผลการดำเนินงานควบคุมโรคเรื้อนของเขตสุขภาพที่ 9 พบว่า อัตราความชุกมีแนวโน้มคงที่ แต่อัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่มีแนวโน้มลดลง ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์โรคเรื้อนของประเทศไทยที่มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

ผู้ป่วยโรคเรื้อนในทะเบียนรักษา ของเขตบริการสุขภาพที่ 9 ณ วันที่ 1 มกราคม ถึง 31 ธันวาคม 2561

มีจำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อน 76 ราย คิดเป็นอัตราความชุกโรคเรื้อน (Prevalence rate : PR) 0.11 รายต่อประชากร 10,000 คน (ข้อมูลประชากรกลางปี 2561 จากสำนักทะเบียนราษฎร์ผ่านสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 6,752,999 คน) โดยจำแนกกลุ่มการรักษาได้ดังนี้

- กลุ่มการรักษา**
1. ประเภทเชื้อมาก (MB) จำนวน 70 คน (92.1 %)
  2. ประเภทเชื่อน้อย (PB) จำนวน 6 คน (7.9 %)

ในปี 2561 พบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ จำนวน 28 ราย คิดเป็นอัตราการค้นพบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ 0.41 รายต่อแสนประชากร ในผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่นี้เป็นผู้ป่วยชนิดเชื้อมาก จำนวน 21 ราย (ร้อยละ 75) ชนิดเชื่อน้อยจำนวน 7 ราย (ร้อยละ 25) และผู้ป่วยรายใหม่ที่มีความพิการระดับ 2 จำนวน 5 ราย (ร้อยละ 17.9)

จังหวัดที่มีอัตราผู้ป่วยใหม่พิการระดับ 2 สูงสุด คือ จังหวัดชัยภูมิจำนวน 2 ราย (ร้อยละ 66.7) รองลงมาคือ จังหวัดสุรินทร์จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 20) จังหวัดนครราชสีมาจำนวน 1 ราย (ร้อยละ 12.5) และจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 ราย (ร้อยละ 8.3) แสดงให้เห็นว่ายังมีผู้ป่วยโรคเรื้อนที่ได้รับการรักษาล่าช้า (Backlog) และยังพบผู้ป่วยเด็กที่มีอายุ <15 ปี จำนวน 1 ราย ที่จังหวัดชัยภูมิ เป็นกลุ่มเชื้อมากชนิด BL ผลเช็บบวก 2.60 แสดงให้เห็นว่ามีการระบาดของโรค

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนในทะเบียนรักษาและผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ของเขตบริการสุขภาพที่ 9

จำแนกรายจังหวัด ชนิดการรักษา ตัวชี้วัดที่เป็นเด็ก ความพิการระดับ 2 และ P/D Ratio ปี พ.ศ. 2561

จังหวัด	ผู้ป่วยในทะเบียนรักษา				ผู้ป่วยรายใหม่						P/D Ratio
	MB (คน)	PB (คน)	รวม (คน)	PR/ ปชก. 10,000 คน	MB (คน)	PB (คน)	รวม (คน)	DR/ ปชก. 100,000 คน	เด็ก (ร้อยละ)	ความพิการ ระดับ 2 (ร้อยละ)	
นครราชสีมา	27	1	28	0.11	7	1	8	0.3	0	1(12.5)	3.5
ชัยภูมิ	14	1	15	0.13	2	1	3	0.26	1(33.3)	2 (66.7)	5
บุรีรัมย์	15	3	18	0.11	8	4	12	0.75	0	1 (8.3)	1.5
สุรินทร์	14	1	15	0.10	4	1	5	0.35	0	1(20)	3
รวม	70	6	76	0.11	21	7	28	0.41	1 (3.6)	5 (17.9)	2.7

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ จำแนกตามตัวชี้วัดทางระบาดวิทยาโรคเรื้อนและอัตราการค้นพบผู้ป่วยรายใหม่แยกรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2556–2561

จังหวัด	ปี พ.ศ.					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
นครราชสีมา						
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	6	7	4	2	13	7
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	2	0	0	2	4	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	0	0	0	0	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	1	2	0	0	1	1
(ร้อยละ)	(12.5)	(28.58)	(0)		(5.88)	(12.5)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.29	0.26	0.15	0.15	0.64	0.3
ชัยภูมิ						
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	4	5	6	3	5	2
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	1	1	2	0	1	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	0	1	0	0	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	0	1	2	1	3	2
(ร้อยละ)	(0)	(16.67)	(25)	(33.33)	(50)	(66.7)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.43	0.52	0.70	0.26	0.52	0.26
บุรีรัมย์						
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	6	10	5	2	8	8
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	7	9	4	3	1	4
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	1	0	0	0	0	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	0	0	1	2	2	1
(ร้อยละ)	(0)	(0)	(11.11)	(40)	(22.22)	(8.3)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.8	1.18	0.57	0.32	0.56	0.75
สุรินทร์						
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	5	12	5	8	7	4
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	3	4	1	3	2	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	0	0	0	0	1	0
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2	0	4	1	3	2	1
(ร้อยละ)	(0)	(25)	(16.67)	(27.27)	(22.22)	(20)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.56	1.12	0.43	0.79	0.64	0.35

จังหวัด	ปี พ.ศ.					
	2556	2557	2558	2559	2560	2561
ภาพรวมของเขตสุขภาพที่ 9 (นครชัยบุรินทร์)						
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื้อมาก	21	34	20	15	33	21
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนชนิดเชื่อน้อย	13	14	7	8	8	7
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่เป็นเด็ก	1	0	1	0	1	1
- ผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ที่พิการเกรด 2 (ร้อยละ)	1	7	4	6	8	5
(ร้อยละ)	(2.94)	(15.55)	(14.81)	(26.09)	(19.51)	(17.9)
- อัตราการค้นพบผู้ป่วยใหม่ (ต่อแสนประชากร)	0.49	0.70	0.40	0.34	0.6	0.41

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับพื้นที่ที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยา มีผู้ป่วยใหม่ที่เป็นเด็ก ควรดำเนินการสำรวจหมู่บ้านด้วยวิธี Rapid village Survey : RVS เป็นระยะเวลา 5 ปีๆละ 1 ครั้งติดต่อกัน นับจากวันที่ผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษา

2. ในกรณีที่พบผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ควรตรวจผู้สัมผัสโรคร่วมบ้านเป็นเวลา 10 ปีติดต่อกันและตรวจ neighboring contact ในรัศมี 20 เมตรและ social contact จำนวน 1 ครั้งนับจากวันที่ผู้ป่วยขึ้นทะเบียนรักษาและจะต้องดำเนินการสอบสวนโรคผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่ทุกราย

3. ในการดำเนินกิจกรรมงานควบคุมโรคเรื้อนให้บรรลุตัวชี้วัดจะต้องประกอบไปด้วยหลายๆ กิจกรรม เช่น การค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่แบบตั้งรับในทุกพื้นที่ (Passive Case Finding) และการค้นหาผู้ป่วยโรคเรื้อนรายใหม่เชิงรุก (Active Case Finding) ในพื้นที่ที่มีข้อบ่งชี้ทางระบาดวิทยาของโรคเรื้อน

นางสุนทรา ไพฑูรย์ รายงาน

8 มกราคม 2562